

Mare

LEIDS UNIVERSITAIR WEEKBLAD 48STE JAARGANG — N^O 18 — 13 FEBRUARI 2025

MyStudymap 'Stop met deze onzin!'

11

Vertrouw ze niet (blind)

We kennen technologie steeds meer gezag toe en dat kan gevaarlijk zijn, waarschuwt promovendus Daan Weggemans. 'Mensen moeten vaker "nee" zeggen tegen machines'

8

Italiaans Het plan om de studie te schrappen stuit op felle kritiek, óók van de ambassadeur. 'De opleiding wordt overhaast opgeofferd'

9+10

16

Naar de oorlog Joost bracht roeiboten naar Oekraïne

4

'Lach en traan' Protest en harde woorden bij 450ste dies

Buiten de Pieterskerk zijn er protesten...

Tijdens de viering van de 450ste dies waren er demonstraties tegen de bezuinigingen en de universitaire banden met Israël. 'Naar studenten wordt niet geluisterd.'

DOOR MARK REID
FOTO TACO VAN DER EB

De sfeer rond het Academiegebouw is ijszig, vrijdagmiddag bij de aanvang van de diesviering, en niet alleen door de snijdend koude oostenwind. Lang voordat de stoet van hoogleraren richting de Pieterskerk vertrekt, lopen er rond de smeedijzeren poort al flink wat beveiligers, die zich vermengen met dagjesmensen die een glimp van prinses Beatrix hopen op te vangen. Voor het 450-jarig bestaan pakt de universiteit groter uit dan op een gebruikelijke dies natalis. Cateringbusjes rijden af en aan en het cortège wordt voorafgegaan door een fanfare en een Willem van Oranje-lookalike. Het wordt nog drukker als er langs het Rapenburg nog een bonte stoet aankomt, een kunstzinnige optocht van museum De Lakenhal. Als het cortège kort daarna wil vertrekken, komt het vast te zitten achter een opstopping op de Nonnenbrug waar een mē-busje, een lesauto en een pakketdienst elkaar niet geheel succesvol proberen te passeren.

'Komt prinses Beatrix hier langs? Ik wil haar een bloemetje geven', vraagt een man aan een beveiliging voor de ingang van het Academiegebouw. Bij veel gebouwen aan het Rapenburg hangt de vlag met het dies-logo uit, maar op de Nonnenbrug zwaait een groep actievoerders met een FNV-vlag; medewerkers en studenten protesteren tegen onderwijsbezuinigingen. 'Komt er nog een dies hier?', vraagt hun spandoek onheilsplendend. Hoewel een groot deel het cortège, onder wie het college van bestuur, met een rood vierkant op de toga gespeld loopt, én er bij het bestuursgebouw een rode vlag uithangt, zijn de demonstranten nog niet gerust op de inzet van de universiteit. 'Het kan best dat als de regering één kleine toezegging doet, het universiteitsbestuur meteen het verzet stopt', zegt een van de demonstranten. 'Dat willen we niet en daarom staan we hier.' Inmiddels is de stroom toga's flink aangezwollen en ziet de Kloksteeg zwart. Na aankomst bij de Pieterskerk worden de hoogleraren ontvangen door een tweede demonstratie, een gezamenlijke actie van Students for Palestine, End Fossil en OpenLeiden. 'De slogan van de dies is *Ahead of the times*, dus dit leek ons een goed moment om de universiteit eraan te herinneren dat er nog genoeg issues zijn waar de universiteit niet vooroploopt en niet luistert naar studenten', vertelt een woordvoerder. 'De universiteit wacht maar op een ethische commissie om de fossiele banden en banden met Israëlische instituten te onderzoeken. Dat is gewoon een vertragingstactiek. Daarnaast zijn we ook nog steeds tegen het gebruik van undercover beveiliging op de campus.' Zodra alle hoogleraren de kerk zijn binnengelopen, krijgen de studentdemonstranten van een agent te horen dat ze op last van de burgemeester elders moeten gaan staan. Na even morren geven ze daar gehoor aan. De verplaatsing blijkt een geschenk, want vanaf hun nieuwe plek kunnen ze precies de aankomst van prinses Beatrix opluisteren met activistische leuzen. De prinses wordt snel de Pieterskerk in begeleid.

Advies over banden met Israël laat op zich wachten

Het college probeert het tempo tot een advies te komen over de samenwerking met Israëlische instellingen iets te versnellen. Maar veel is er niet mogelijk, bleek onlangs tijdens de universiteitsraad.

Universiteitsraadsleden Joost Augusteijn en Timothy de Zeeuw vroegen het college van bestuur onlangs opnieuw alle banden met Israëlische instellingen te bevroren vanwege de oorlog in Gaza. Een jaar geleden deden de raadsleden deze oproep ook al. Het college wil echter wachten op het advies van de tijdelijke 'commissie toetsing ethische aspecten in samenwerkingen' die in de zomer is ingesteld. 'Zij komen met een advies over een werkwijze over hoe om te gaan met dit soort kwesties', zei rector Hester Bijl tijdens de universiteitsraadvergadering. 'Dat advies komt zeer binnenkort. We zien geen reden om dat zorgvuldige traject over dit soort gevoelige onderwerpen te doorakruisen.' Augusteijn vond dat allemaal wel erg langzaam gaan. 'Er zou eerst een advies komen over de samenwerking met Israël, dat is uitgesteld tot na het advies over de werkwijze. Het duurt allemaal langer. Kan dat proces niet wat worden versneld?' 'Daar komen we nog op terug als het werkwijze-advies er is', reageerde Bijl. 'We zijn aan het kijken of we het vervolgproces op een zorgvuldige wijze iets kunnen versnellen. Of we op een verstandige manier iets kunnen doen.'

Universiteiten gaan staken, Leiden op 10 maart

De universiteiten gaan in estafettevorm staken tegen de bezuinigingen van het kabinet. Op maandag 10 maart trapt de Universiteit Leiden af. 'De bonden stropen de mouwen op voor een hete zomer en, mocht dat nodig zijn, herfst.'

'Medewerkers van de Universiteit Leiden hebben besloten te gaan staken op 10 maart in protest tegen de bezuinigingen', aldus het persbericht van de protestgroep woinActie en de bonden FNV, AOB en CNV. 'Het is de eerste keer in het 450-jarig bestaan van de oudste universiteit in Nederland. We roepen iedereen die zich verbonden voelt bij de universiteit op zich solidair te verklaren.'

De staking op 10 maart is slechts een 'eerste opmaat naar meer acties als de bezuinigingen niet van tafel gaan. De bonden en hun leden stropen de mouwen op voor een hete zomer en, mocht dat nodig zijn, herfst.' Universiteit Utrecht neemt op 11 maart het stokje over. Op 13 maart staakt de Radboud Universiteit Nijmegen. Andere universiteiten komen nog met een datum.

...maar ook binnen klinkt er felle kritiek

Het college van bestuur haalde fel uit naar de 'kortzichtige' besparingen van onderwijsminister Bruins. 'De onbegrijpelijke koers van het kabinet raakt ons hard.'

DOOR VINCENT BONGERS
FOTO MONIQUE SHAW

De zware bezuinigingen van het kabinet Schoof gaven de 450ste verjaardag van de universiteit een rouwrandje. Eregast prinses Beatrix, Leids alumnus en eredoctoer, was geheel toepasselijk in zwart gekleed. Op de zwarte toga's van rector Hester Bijl en collegevoorzitter Annetje Ottow was het rode vierkanten logo van protestbeweging woinActie gespeld. Ottow sprak tijdens haar speech in de Pieterskerk van een viering met een 'lach en een traan'. Want door de bezuinigingsplannen is het hoger onderwijs 'in een flinke crisis' beland.

De collegevoorzitter veroordeelde de besparingen van Bruins scherp. 'Deze onbegrijpelijke koers van het kabinet raakt ons hard' en dwingt tot 'pijnlijke keuzes'. Krimpen is onvermijdelijk. 'De klap zal groot zijn voor de universiteit, en daarmee ook voor onze economie en onze samenleving.'

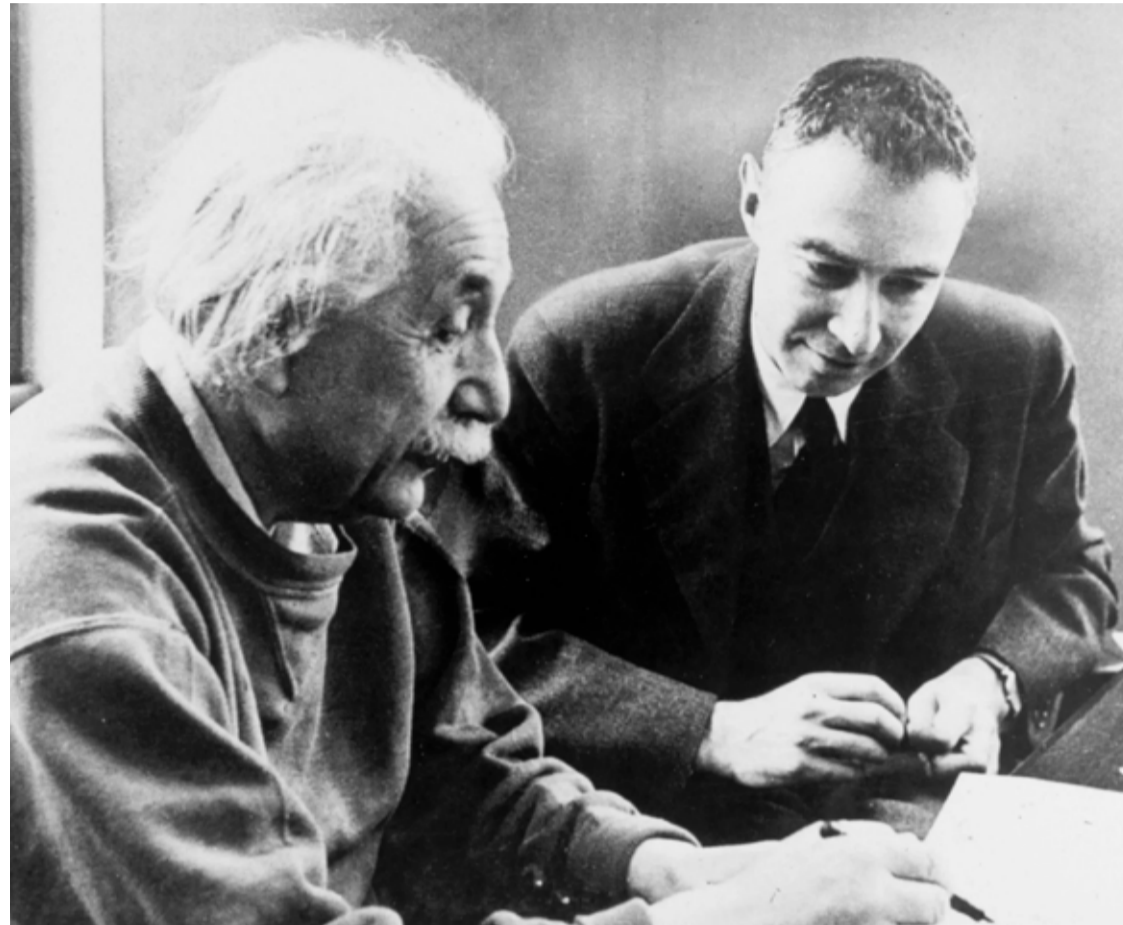
Bijl stelde in haar toespraak dat het kabinet met een sloophamer de fundamenten van de universiteit bedreigt. 'Denk bijvoorbeeld aan de vrijheid om fundamenteel onderzoek te doen. Die staat onder druk omdat we minder geld ontvangen voor vrij onderzoek. Zo worden de door het vorige kabinet ingestelde starters- en stimuleringsbeurzen, ook bedoeld om de werkdruk te verlichten, geschrapt.' Het internationale karakter van de universiteit ligt onder vuur door de komst van de Wet internationalisering in balans. 'Die wet legt de taalkeuze van onze eigen opleidingen expliciet neer bij de politiek. Hierdoor verliezen wij inhoudelijke vrijheid.' De rector concludeerde dat de Nederlandse maatschappij 'tekort gedaan wordt door kortzichtige bezuinigingen'. Die treffen niet alleen 'onze vrijheid en de kwaliteit van ons onderzoek en onderwijs, maar juist ook onze mogelijkheden om de samenleving vooruit te helpen'. Het college legt zich niet bij de besparingen neer, aldus Bijl. 'Laat

me duidelijk zijn: wij blijven ons hiertegen verzetten. Niet uit rebelle, maar uit verantwoordelijkheid.' Opvallend was dat Bijl zei dat juist nu 'onze kennis van culturen en talen van de wereld onontbeerlijk zijn', terwijl de faculteit Geesteswetenschappen zwaar op talenstudies gaat bezuinigen, nog los van de Haagse maatregelen die daar nog bovenop komen. Ottow hield hoop op breed maatschappelijk verzet. 'Gelukkig komt uit alle hoeken en gaten van onze samenleving flinke kritiek op deze plannen.' De universiteit zal deze storm doorstaan, zei ze tot besluit. 'Zoals we in 450 jaar al vele andere stormen hebben doorstaan.' Er was ook iets te vieren. Drie eredoctoren kregen hun bul: Eliot Higgins (oprichter van burgerjournalistiek platform Bellingcat), hoogleraar organische chemie Kelly Chibale (die zich inzet voor de bestrijding van onder andere malaria), en politiek- en rechtsfilosoof Bonnie Honig (die strijdt tegen de erosie van democratie). Science rapper Jon Chase schreef een speciale diersrap en voerde die met klassieke zangeres Celesta da Vinci op. De universiteit is een 'national treasure' met 'impact more than you can measure'. 'Ik weet niet hoe u zich voelt', zei Ottow tegen het publiek. 'Maar ik ben er stil van.'

Zij waarschuwden hier al voor

De universiteitsraad wil niet dat defensie wordt genoemd als een van de profilerings thema's van de universiteit en heeft daarom een negatief advies gegeven. 'Einstein en Oppenheimer waarschuwden al voor het gevaar van zo'n samenwerking.'

DOOR VINCENT BONGERS
FOTO US GOV'T. DEFENSE THREAT REDUCTION AGENCY

De universiteit wil aan de buitenwacht laten zien op welke onderzoeksgebieden de meeste aandacht komt te liggen. In het document Profilerings thema's Universiteit Leiden worden vijf domeinen beschreven waaronder 'vrede, recht, democratie en bestuur'. Onder dit domein vallen drie profilerings thema's: 'veiligheid, cybersecurity en defensie'. Volgens rector Hester Bijl zijn de thema's bedoeld om expertise 'in de etalage te zetten en het onderzoek te ondersteunen'. 'Er zijn kansen om meer te doen op dit gebied', zei ze vorige week tijdens de universiteitsraadsvergadering. Het is volgens haar niet de bedoeling dat er meer onderzoeksgeld aan de thema's wordt uitgegeven. Het zal om communicatie en ondersteuning gaan. Een meerderheid in de raad wil echter het woord defensie uit het stuk schrappen. 'Ik ben helemaal niet tegen defensie', zei Mark Dechesne van personeelspartij LAG. 'Maar maak me wel zorgen over het vermelden van de term. Alumni als Einstein en Oppenheimer waarschuwden al voor het gevaar van samenwerking met defensie.' Verder dreigt het beeld te ontstaan dat de bezuinigingen kunnen worden ondervangen door meer samen te werken met defensie. 'We moeten daar waakzaam voor zijn.' 'Waakzaamheid is geboden', reageerde Bijl. 'We staan voor onze eigen principes en zorgen ervoor dat onze normen

'Het heeft een militaristische connotatie'

en waarden goed zijn geborgd. We doen dit niet om extra middelen binnen te halen. Er is behoefte in de samenleving aan onze expertise over defensie.' Floske Spijksma van personeelspartij UB zag het woord liever verdwijnen. 'Defensie heeft een militaristische connotatie.' Friso Croon Boucher van studentenpartij ons vond het vermelden van defensie juist een 'waanzinnig goed idee'. 'Het is heel belangrijk dat de universiteit een steentje bijdraagt aan het nadenken over rol van Nederland en Europa in een veranderende wereld.' De raad gaf uiteindelijk toch een negatief advies over de profilerings thema's. Het college kan dat naast zich neerleggen. 'Maar we gaan ons erover beraden als de raad vindt dat het eruit moet', aldus Bijl.

Kan samenwerking studies onder druk zetten?

Bedreigt de samenwerking tussen Leiden, TU Delft en de Erasmus Universiteit in tijden van bezuinigingen ook Leidse opleidingen? 'Psychologie en geschiedenis komen mogelijk onder druk te staan.'

DOOR VINCENT BONGERS

De Universiteit Leiden werkt al jaren samen met de TU Delft en de Erasmus Universiteit in Rotterdam. Zo zijn er een aantal gezamenlijke opleidingen zoals Life Science and Technology met Delft en economie & samenleving met Rotterdam. De universiteitsraad besprak onlangs de strategie 2025-2030 voor de zogeheten LDE samenwerking en maakt zich, mede vanwege gevreesde Haagse bezuinigingen, zorgen over de impact op de eigen instelling. 'Er is op cruciale sectoren een overlap bij de drie universiteiten', zei Veronique De Gucht van personeelspartij LAG, die wilde weten of er plannen zijn om die overlap aan te pakken en efficiënter te werken. 'Wat zijn eventueel de consequenties hiervan voor het personeel in Leiden?' 'Zo kijken we er helemaal niet naar', reageerde colle-

gevoorzitter Annetje Ottow. 'Het idee is niet: als jullie dit doen, doen wij dat. We willen ons juist gezamenlijk landelijk versterken.' Wel zei Ottow zo'n ontwikkeling op de 'lange termijn niet uit te sluiten'. Maar op 'dit moment is het niet *im Frage*. Zeker niet. Er is ook bijna geen overlap.' Volgens Joost Augusteijn van LAG is die er wel degelijk, namelijk: geschiedenis, wis- en natuurkunde, rechten en psychologie. 'De universiteiten zijn niet puur complementair. Het kan zijn dat we bijvoorbeeld voor de keuze komen te staan dat we samen met het Erasmus geschiedenis moeten gaan aanbieden, met als gevolg dat we geschiedenis in Leiden sluiten, of vice versa met psychologie. Deze vakgebieden kunnen op termijn onder druk komen te staan.' Ottow: 'Dat is niet wat wij willen.' Maar als de universiteiten er door de bezuinigingen gedwongen toe worden dan 'moeten we er misschien later op terugkomen'. Augusteijn: 'Er staat wel in het stuk dat overlap iets is om te voorkomen.' Ottow: 'Op die manier zien wij het niet. Als er duidelijkheid is over de bezuinigingen, dan moeten we wellicht bepaalde beslissingen nemen. Maar deze discussie loopt op de zaken vooruit.'

Drempelloos studeren wordt een *tour de force*

Een van de ambities in de strategie voor de LDE-samenwerking is het 'drempelloos studeren'. De bedoeling is dat studenten en docenten in 2030 met één account binnen de drie universiteiten kunnen inloggen. 'In de systemen staan studenten bekend met één studentnummer. Ze hebben één inbox waar alle mail van LDE-partners binnenkomt. Verder hebben studenten één overzicht van (keuze)onderwijs van de drie LDE-partners, en kunnen zij zich op dezelfde manier aan- en afmelden melden bij de thuisinstelling en bij de partners.' In 2040 moet er een gezamenlijke digitale 'drempelloze onderwijsomgeving' zijn. De universiteitsraad vond dat een goed idee. 'Maar hoe haalbaar is het?', vroeg Anastacia Peters van studentenpartij PBMS. 'Daar zijn we ook benieuwd naar', reageerde Ottow. 'We realiseren

ons dat het best heel ingewikkeld is met drie universiteiten die allemaal een eigen systeem hebben. Het regelen dat je tegelijkertijd met je account inlogt bij Leiden, de TU en het Erasmus is al een *tour de force*. Er zijn verschillende systemen, en verschillende vervangingsmomenten van die systemen. We hebben nu vastgesteld wanneer die cruciale vervangingsmomenten zijn. Vervolgens kunnen we mogelijk samen een aanbeveling doen.' Floske Spijksma van personeelspartij UB was sceptisch. 'Er zijn gezamenlijke opleidingen. Dat loopt niet altijd soepel. Ik heb collega's die uren bezig zijn met het overtypen van cijferlijsten in een ander format. Het gaat wel erg traag.' 'Het is lastig om de techniek op elkaar af te stemmen', erkende Ottow. 'Het is een struikelblok en er wordt hard aan gewerkt om het aan te pakken.'

Agenten gaan op 23 november 2023 naar binnen bij het Lipsius om een einde te maken aan de bezetting door actiegroep End Fossil

Meer blauw in wijk, web en wereld

Hoe kan de politie zich aanpassen aan de snel veranderende misdaad? In haar oratie *Ins Blaue Hinein?* verkent Monica den Boer de toekomst. 'De afstand tussen de criminaliteit en de dader wordt steeds groter'

DOOR ELSE VAN DER STEEG
FOTO TACO VAN DER EB

Politiewerk kan grofweg worden ingedeeld in drie dimensies, zegt Monica den Boer. 'Wijk, web en wereld. In de wijk heeft de politie lokale ogen en oren.' Dan de wereld: 'Denk aan georganiseerde misdaad zoals drugshandel, terrorisme en cybercrime.' Het web speelt daarin een groeiende rol: 'De samenleving digitaliseert en daar komen ook cybercriminaliteit, spionage en sabotage bij kijken.' Den Boer is sinds 2024 bijzonder hoogleraar politiestudies in Leiden. Ze bekleedt ook de functie hoogleraar Militaire Politie Operaties bij de Nederlandse Defensieacademie in Breda. Van 2017 tot 2020 was ze Tweede Kamerlid voor D66, waar ze politie in haar portefeuille had. Vrijdag werpt ze in haar oratie *Ins Blaue Hinein?* een blik op de toekomst. 'De wereld is heel snel aan het veranderen en de politie moet daarin meegaan. Alleen is de politieorganisatie dus dusdanig groot dat dat niet even over een nachte ijs kan.' Dat levert uitdagingen op in alle drie de dimensies. 'De politie in de wijk is een prachtig streven en dat moet het ook

blijven. Alleen de wijk zelf verandert. Het is niet meer de klassieke wijk waar mensen tien, twintig, soms wel vijftig jaar wonen met dezelfde kennissen en burens. Nu veranderen wijken voortdurend, dat maakt de informatiepositie van de politie lastig. 'Daarnaast wordt er ontzettend aan de politie getrokken. Agenten moeten echt op heel veel plekken tegelijk zijn. De afstand tussen de criminaliteit en de dader wordt steeds groter.' Dat kan ten koste gaan van de aandacht in de wijk. Als agenten minder zichtbaar zijn, kan dat de vertrouwenspositie onder druk zetten.

En hoe gaat het op het web? 'De Nederlandse politie doet het heel goed op het gebied van technologische innovatie. Maar Nederland heeft een van de hoogste percentages virtuele mobiliteit in de wereld: we doen bijna alles online, van cadeautjes bestellen tot vakanties boeken. Criminelen weten het internet uiteraard ook te vinden, er vindt veel identiteitsfraude en dergelijke plaats. Het volume van die misdaden en criminaliteit is zo groot dat je daar wel keuzes in moet maken.' Dat zal een uitdaging blijven, ziet Den Boer. 'Daarom behoeven digitale vaardigheden van agenten voortdurend onderhoud.' En dat kost simpelweg tijd in een politieapparaat van 65.000 mensen. 'Je moet in de gaten houden wat de balans is tussen digitaal rechercheren en de fysieke politiefunctie. Hoe blijf je ook digitaal bereikbaar voor de burger?' In haar oratie bespreekt Den Boer drie mogelijke toekomstscenario's. Het behoudende scenario zou betekenen dat er weinig verandert. De focus blijft liggen op meer blauw op straat, waardoor de druk op de politie niet afneemt. In het meest radicale scenario zou de politie bepaalde taken overhevelen, zelfs 'afstoten of opheffen'. Den Boer: 'De politiefunctie wordt al door heel veel verschillende andere organisaties uitgeoefend, zoals private beveiligers en boa's, dus er is al sprake van een verdeling van de politiefunctie. Dus je zou kunnen kijken: kunnen taken worden uitbesteed zonder het monopolie op geweld te verzwaken? Je kan dan denken aan het uitbesteden van de beoordeling van wapenvergunningen of aan de selectie van politiemensen, de administratieve taken.'

Maar, geeft ze toe: 'Als je dat soort taken jarenlang hebt uitgeoefend, is het lastig om daar afscheid van te moeten nemen.' En dus wordt het waarschijnlijk het realistische scenario, waarin de politie meer probeert samen te werken met andere actoren om de druk te verlichten, en sterker inzet op preventie. 'Dat betekent dat we die informatiepositie van de politie sterk verbeteren, zowel in de wijk, als op het web als in de wereld. De politie beschikt over heel veel gegevens, maar de kracht, kennis en kunde zitten hem in het daadwerkelijk goed inzetten van die data.'

'Het volume van misdaad is zo groot dat je keuzes moet maken'

Het gebeurt nu nog wel eens dat precies het belangrijkste puzzelstukje wordt gemist om een zaak op te lossen. 'Het moet ook goed doordringen dat het delen van data ontzettend belangrijk is om beschikbare informatie goed te benutten. 'Maar het allerbelangrijkste is dat je erkent dat Nederland gewoon maar een heel klein land is. Waar een crimineel zich ontzettend makkelijk van de grens van de ene regio naar de andere regio verplaatst of zelfs naar het buitenland. Het haasje is heel snel vertrokken, en daarom is internationale politiesamenwerking van groot belang.'

Monica den Boer. *Ins Blaue Hinein?* De toekomst van de politiefunctie vanuit wetenschappelijk perspectief. 14 februari, 16:00 - 17:00 uur. De oratie is te volgen via livestream

We verlenen digitale systemen steeds meer autoriteit en dat kan gevaarlijk zijn, waarschuwt promovendus Daan Weggemans. 'We merken fouten in technologie nauwelijks meer op. Het idee is: de computer zal het wel weten.'

DOOR VINCENT BONGERS

Je hebt toch hersens in je hoofd?' Een boze agent spreekt vermanend vier fietsers toe die op de snelweg door een tunnel in Amsterdam rijden. De levensgevaarlijke situatie is gefilmd door een cameraploeg van *AT5*, in 2014.

Een van de afgestapte fietsers erkent het gevaar van de actie maar neemt geen verantwoordelijkheid. 'Het is de schuld van Apple', zegt hij, zwaaiend met zijn iPhone. Blijkbaar is de autoriteit van het digitale navigatiesysteem zo groot dat de vier fietsers blindelings de aanwijzingen van het apparaat volgen 'Maar je kunt zelf ook nadenken?', reageert de stomverbaasde agent. 'Je ziet toch wel dat je hier niet kunt fietsen?' 'Onze omgeving is steeds meer een digitoop geworden, waarin we omringd worden door allerlei technologieën', zegt Daan Weggemans. De universitaire docent en onderzoeker aan het Institute for Security and Global Affairs promoveert vandaag op een proefschrift met de titel *Computer Says No* (inderdaad vernoemd naar de beroemde sketch uit de Britse comedyserie *Little Britain*).

'Technologie biedt ons allerlei kansen om complexe processen efficiënt in te richten. Tegelijkertijd doet het van alles met ons. Je ziet allerlei nieuw gedrag ontstaan. Bijvoorbeeld dat mensen apps en digitale systemen veel autoriteit toedichten. Waarom nemen we deze dingen zo serieus? Dat wilde ik uitzoeken.'

Met gps de mist in gaan, is een heel goed voorbeeld van misplaatst vertrouwen in technologie. Weggemans geeft in zijn proefschrift nog een aantal bizarre voorbeelden. Zo kwam een Belgische vrouw die naar Brussel wilde rijden, een uur van haar woonplaats, terecht in Kroatië. Terwijl alle verkeersborden die ze onderweg tegenkwam het tegendeel aantoonde, bleef ze er volledig op vertrouwen dat haar navigatiesysteem correct was.

Ook op een moment van crisis kan het vertrouwen in technologie groot zijn, schrijft Weggemans. Dat blijkt onder meer uit een experiment van het Georgia Institute of Technology. Een groep mensen werd in een ontvangstruimte geplaatst. Plots ging het alarm af en ontstond er rook in de gangen. In de ruimte was aangegeven waar de nooduitgang was. Maar er verscheen ook een niet erg betrouwbaar uitzienende robot, die leek op een stofzuiger, met een scherm met daarop de tekst 'Emergency Guide Robot'. Iedereen volgde de robot, ook als het apparaat opzichtig de fout in ging.

Weggemans: 'Het laat zien dat we de fouten in de technologie vaak helemaal niet meer opmerken. Het is belangrijk om dat volgzame gedrag en het uitschakelen van ons beoordelingsvermogen goed te begrijpen. Dat heeft te maken met autoriteit: bepaalde mensen hebben dat, maar je ziet er ook steeds meer sporen van terug bij machines. Het blijft vaak iets dat niet helemaal tastbaar is. Ik omschrijf het als de capaciteit om iets gedaan te krijgen van een ander.'

Belangrijk is dat autoriteit samenhangt met ervaren ongelijkheid. 'Dat komt vaak voort uit een verschil in toegang tot kennis. Experts beschikken over informatie waarvan je zelf denkt: ik weet hier niets van.'

Aan de andere kant is er een ongelijkheid als het gaat om toegang tot formele macht. 'Denk aan personen die gezaghebbende posities bekleden: rechters, ministers en officieren in het leger. Er is vaak vertrouwen en respect voor de mensen die deze ambten bekleden, waardoor het gevoel ontstaat dat je eigen oordeel er eigenlijk niet toe doet en dat je maar naar ze moet luisteren.'

'Ook in interacties met machines kunnen we die ongelijkheid ervaren. Die systemen lijken heel veel te weten. Er zit een complexe wereld van algoritmes en data achter, dat moet wel kloppen. Zo is er een autoriteitsrelatie tussen ons en de digitale systemen ontstaan. Het idee: *the computer knows*.' Daarnaast is de maatschappij enorm complex geworden

terwijl de invloed van instanties die burgers richting kunnen geven sterk is afgenomen. Geloof bood bijvoorbeeld antwoorden op levensvragen. 'De invloed van religie is minder groot geworden. Die vragen zijn er echter nog steeds.'

Technologie lijkt in dat ontstane gat te zijn gesprongen. 'Machines geven ons antwoorden op vragen over onveiligheid, over risico's, maar ook over wie we zijn en wat we moeten doen. Dat versterkt de basis voor het gezag van computers.' De opkomst van AI maakt alles nog ingewikkelder. 'Technologie waren lang best statisch. Als je gps meldt dat je links moet afslaan en je doet dat niet, dan berekent de computer een nieuwe route, zonder op onze "on gehoorzame" reactie te reageren. AI doet dat wel: dit werkt bij jou kennelijk niet, dan verander ik de aanpak. Dat maakt het nog effectiever en nog moeilijker om "nee" tegen te zeggen. Daarmee moeten we ook leren omgaan.'

Hoe ingrijpend het onrecht geloof in systemen kan zijn, bleek in Nederland bij de toelagenaffaire. In Groot-Brittannië speelt nog steeds de afwikkeling van het even absurde als tragische Post Office-schandaal. In een periode van meer dan tien jaar werden 3500 postkantoorhouders vervolgd omdat ze geld zouden hebben verduisterd. Een deel van hen belandde in de gevangenis.

De kantoorhouders waren echter onschuldig. In de boekhoudsoftware van Fujitsu die de postkantoren gebruikten, zaten bugs, waardoor het leek dat er geld verdween. Het duurde decennia voordat het tot een oplossing kwam. Talloze levens werden geuind door de fouten in een programma. Er zijn minstens vier zelfmoorden aan het schandaal gelinkt. 'Als er iets misgaat, is het erg lastig om recht te zetten', zegt Weggemans. 'Ik vind de *no fly-lists* van vliegtuigmaatschappijen ook een goed voorbeeld. Na 11 september zijn er databases aangelegd met mensen die mogelijk geassocieerd worden met terrorisme. Die mogen het vliegtuig niet in. Het probleem met die lijsten is dat er ook namen op staan die daar niet horen.'

Van die lijst komen, is enorm lastig en leidt tot bizarre incidenten. 'Het meest extreme voorbeeld is een situatie waar een meisje van drie jaar uit een vliegtuig werd gehaald omdat ze op zo'n lijst stond. Er is in Canada zelfs een organisatie die kinderen uit die databases probeert te krijgen: No Fly List Kids.'

'Nee' durven zeggen tegen een systeem kan van levensbelang zijn. Zo wist de Rus Stanislav Petrov in 1983 een nucleaire holo-caust te voorkomen. Hij moest vanuit een bunker in de buurt Moskou Amerikaanse nucleaire langeafstandsraketten detecteren. Toen het alarm afging en het leek dat er een aanval was begonnen, besloot Petrov dat het om een systeemfout ging. Als hij dat niet had gedaan, hadden de Russen als tegenreactie hun raketten afgevuurd en was er weinig over gebleven van het leven op aarde. Petrov had gelukkig gelijk. Weggemans: 'Petrov wist wat het systeem kon, en ook wat het niet kon. Hij was niet zeker van zijn zaak, maar voelde zich door die kennis wel gesterkt in het maken van zijn keuze.' Een beter begrip van technologie, kan dus een groot verschil maken. 'Goede training en opleiding zijn altijd belangrijk. Verder is het essentieel om een organisatiecultuur te creëren waarin mensen weten dat ze "nee" kunnen en mogen zeggen tegen een machine.'

'De maatschappij digitaliseert steeds meer, maar we zijn nog niet in staat om het vroegtijdig te erkennen dat er ergens iets fout is gegaan met de technologie. Onze samenleving is daar helemaal nog niet op ingericht. Daar is echt een wereld te winnen.'

Ambassadeur in brandbrief: 'Italiaans wordt opgeofferd'

Het nieuws over het schrappen van de opleiding Italiaans leidt tot commotie. Een petitie tegen het plan is ruim 3600 keer ondertekend, en er zijn al zeker vijftien brandbrieven geschreven door professoren, alumni, studenten en de ambassadeur van Italië.

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK

De brieven aan het faculteitsbestuur, de faculteitsraad of het college van bestuur, waarvan sommige zijn ingezien door *Mare*, zijn niet mals.

Zo schrijft de ambassadeur van Italië Giorgio Nello: 'Het lijkt erop dat de opleiding Italiaans in Leiden wordt opgeofferd om andere opleidingen te kunnen laten voortbestaan; en dit zonder dat de vakgroepopleiding de kans heeft gekregen om haar visie te geven en alternatieve oplossingen voor te stellen.'

Het besluit lijkt hem 'overhaast genomen'. Naast de felle en persoonlijke brandbrief aan de faculteitsraad, stuurde de ambassadeur ook een meer diplomatiek opinieartikel aan *Mare* waarin hij waarschuwt voor 'een onherstelbaar verlies, niet alleen voor studenten en docenten, maar voor de samenleving als geheel' (zie pagina 10). Professor Paola Gentile, hoofd van de vakgroep Nederlands aan de Universiteit van Triëst, schrijft aan het bestuur 'diep verbaasd en teleurgesteld' te zijn door het plan.

'Het stemt mij bijzonder treurig dat een programma met zoveel potentie en bewezen kwaliteit nu met sluiting wordt bedreigd.'

Het argument van het faculteitsbestuur dat Italiaans geen schooltaal is en daarom kan worden geschrapt, snijdt volgens haar geen hout. Niet alleen omdat het wel een schooltaal is, maar ook omdat andere talen - Portugees, Perzisch en Koreaans - die géén schooltaal zijn wel blijven bestaan.

'Als men het argument van de grootste schooltalen doortrekt, zouden enkel Engels, Duits en Frans kunnen blijven bestaan (...), wat een onhoudbare en onwenselijke situatie zou zijn.'

'Terwijl andere Nederlandse universiteiten terrein verliezen op de italianistiek, heeft juist Leiden de kans zich te profileren als het academische centrum voor Italiaanse studies in Nederland. Een dergelijke unieke positie opgeven zou mijns inziens een kortzichtige beslissing zijn die de nationale en internationale aantrekkingskracht van Nederland als academische bestemming verder ondermijnt.'

'Door beslissingen als deze jaagt Leiden zowel hun eigen als de buitenlandse studenten weg; een onherstelbaar verlies en een pijnlijk signaal dat Nederland zijn eigen academische en culturele rol in Europa aan het uitwissen is.'

Het bestuur van de Vereniging van Leraren Levende Talen schrijft dat 'Italië een belangrijke rol speelt in de Europese en internationale politiek en economie en voor Nederland een belangrijke handelspartner is'. Nederland kan hier 'alleen van profiteren wanneer grondige kennis van de Italiaanse taal en cultuur in Nederland aanwezig blijft en gedoceerd kan worden'.

Alle brieven schrijvers roepen op de opleiding Italiaans te behouden en het plan terug te draaien. Er is ook een petitie gestart, die inmiddels ruim 3600 keer is ondertekend en waar meer dan duizend mensen een steunbetuiging hebben achtergelaten.

Woensdagmiddag werd de situatie van Italiaans besproken in de faculteitsraadsvergadering van Geesteswetenschappen. Zeker twintig studenten en docenten waren daarbij als toeschouwer aanwezig.

Italiaans is geen luxe, maar een onmisbare investering

Het schrappen van de opleiding Italiaanse taal en cultuur is niet alleen een onherstelbaar verlies voor studenten en docenten maar ook voor de gehele samenleving, schrijft ambassadeur **Giorgio Novello**.

Als ambassadeur van Italië in Nederland voel ik me verplicht om een overweging te delen over een besluit dat ik van bijzonder betekenis acht voor ons culturele en academische landschap. Vanaf het academisch jaar 2026-2027 zal de Universiteit Leiden geen nieuwe studenten meer toelaten tot de opleiding Italiaanse taal en cultuur. Hoewel ik de noodzaak tot rationalisatie van middelen begrijp, roept deze beslissing bij mij vragen op over de fundamentele rol die kennis van de Italiaanse taal en cultuur speelt in een wereld die steeds meer met elkaar verbonden is.

De opleiding Italiaanse taal en cultuur gaat niet alleen over het leren van een taal, maar ook over de overdracht van een eeuwenoud cultureel erfgoed dat onze collectieve verbeelding heeft verrijkt. Italië staat synoniem voor uitmuntendheid in kunst, design, gastronomie en denken, en de Italiaanse cultuur heeft op beslissende wijze bijgedragen aan de vorming van een interculturele dialoog die geografische en politieke grenzen overstijgt.

Door de jaren heen hebben alumni van de opleiding Italiaanse taal en cultuur deze kennis ingebracht in musea, universiteiten, culturele instellingen, het toerisme, de zakenwereld en zelfs de diplomatie.

Ik ben me bewust van de financiële problemen waarmee veel instellingen te kampen hebben en ik begrijp dat er keuzes gemaakt moeten worden om de duurzame werking van het onderwijsaanbod te garanderen. Ik maak me echter zorgen dat het besluit om het aanbod van opleidingen Italiaanse taal en cultuur te beperken kan leiden tot een onherstelbaar verlies, niet alleen voor studenten en docenten, maar voor de samenleving als geheel, die een belangrijk venster op het culturele erfgoed van Europa dreigt te verliezen.

Met een geschiedenis van meer dan 100 jaar is de opleiding Italiaans in Leiden niet alleen getalsmatig belangrijk, maar vertegenwoordigt het ook een levende en gewaardeerde traditie, getuige de voortdurende interesse van veel jonge mensen, ook van niet-hoofdvakstudenten.

Ik ben ervan overtuigd dat het, ondanks de noodzaak tot kostenbeheersing, mogelijk is om alternatieve oplossingen te vinden om het onderwijsaanbod in Italiaanse taal en cultuur actief en dynamisch te houden. De ervaring leert me dat investeren in kennis en de interculturele dialoog fundamenteel is voor het bouwen van bruggen tussen naties en voor het vormen van burgers die zich bewust zijn van, en openstaan voor de wereld.

Tot slot hoop ik dat deze beschouwing kan bijdragen aan een

‘Het gaat niet alleen om de taal, maar ook over de overdracht van eeuwenoud cultureel erfgoed’

breder en gedeelde beoordeling van de waarde van de opleiding Italiaans. Cultuur is geen luxe, maar een onmisbare investering voor een samenleving die open en in dialoog met de wereld wil blijven. Ik nodig iedereen die deze visie deelt uit om na te denken over het belang van het behouden en bevorderen van de rijkdom van ons cultureel erfgoed.

Giorgio Novello is ambassadeur van Italië in Nederland

Waarom we moeten stoppen met MyStudymap

‘Waarom worden we allemaal in dezelfde mal geperst? Deze onzin moet stoppen!’

Huilende studenten, stress, werkdruk en irritatie: het inschrijfsysteem MyStudymap werkt niet en moet zo snel mogelijk worden afgeschaft, vindt informaticadocent Rudy van Vliet.

Het gaat de afgelopen jaren in *Mare* regelmatig over MyStudymap, het systeem waarmee studenten zich moeten inschrijven voor tentamens. Vaak gaat het dan over de stress bij studenten die bijvoorbeeld huilend bij een tentamen worden weggestuurd, omdat er iets mis is gegaan met hun inschrijving, en de studievertraging die dit oplevert. Naast de directe problemen voor studenten die niet mogen meedoen aan tentamens leidt de inschrijfmachine ook voor docenten tot kunstgrepen, extra werk en irritatie, kortom: tot vermindering van werkplezier. Ik geef twee voorbeelden, uit mijn eigen praktijk als docent bij LIACS, het Informatica-instituut van de universiteit.

Voorbeeld 1. Bij ons worden geen studenten weggestuurd bij tentamens. Gelukkig maar, de leerdoelen van onze vakken zijn slechts inhoudelijk van aard. We stellen niet als extra eis dat je in staat bent om tijdig via een (al dan niet gebrekkig) inschrijfsysteem je deelname aan het tentamen door te geven. We proberen ons menselijk op te stellen naar studenten als er door eigen schuld of buiten hun schuld om iets is misgegaan.

Vervolgens moet je als docent wel in discussie (of moet ik zeggen: gevecht) met de administratie om de cijfers geregistreerd te krijgen, waarbij afspraken over het alsnog registreren van cijfers niet altijd worden nagekomen. Je voelt je daardoor soms bijna gedwongen om twijfelachtige gettenpaadjes te bewandelen.

Voorbeeld 2. Bij een van mijn vakken moeten studenten zowel het tentamen halen als drie programmeeropdrachten maken. Het komt regelmatig voor dat studenten in het ene jaar de opdrachten (voldoende) afronden en in het andere jaar het tentamen halen, of omgekeerd. Ik vind het niet nodig dat ze dan in het volgende jaar nogmaals een onderdeel moeten doen waarvan ze al hebben bewezen het te kunnen. Academische vrijheid, weet u wel.

Wanneer studenten in het ene jaar het tentamen halen, en in het volgende jaar de opdrachten afronden, kan het eindcijfer pas in het volgende jaar worden bepaald. Alleen kan het cijfer dan weer niet geregistreerd worden, omdat studenten in dat jaar geen tentamen hebben gedaan, en zich (dus) niet voor een tentamen hoefden in te schrijven. We moeten nu studenten dus adviseren om zich in te schrijven voor een tentamen dat ze nooit van plan zijn te gaan doen.

Hoező krom?

Ooit, bij de invoering van het systeem, werd ons voorgedragen dat inschrijven voor een tentamen nodig was, om te weten hoeveel stoeltjes en tafeltjes er moesten worden neergezet. Het instituut moest op bepaalde tentamenlocaties namelijk per stoeltje betalen. Sowieso is dat argument een beetje onzin, want in de praktijk staan er veel meer studenten voor een tentamen ingeschreven dan er komen opdagen. Je kunt vaak beter aan de docenten vragen hoeveel studenten zij verwachten.

Als je nu ook nog studenten gaat vragen zich in te schrijven voor een tentamen dat ze niet hoeven te doen, wordt het

beeld alleen maar schever.

Deze twee voorbeelden illustreren dat er een heel systeem is opgetuigd, en als het systeem niet past bij de werkelijkheid, dient de werkelijkheid zich maar aan het systeem aan te passen.

De inschrijfverplichting wordt ook steeds dwingender en uitgebreider. Eerst moesten studenten zich voor tentamens inschrijven, maar konden ze na een verzoek tot na-inschrijving eenvoudig worden toegevoegd. Al snel werd die mogelijkheid de facto geëlimineerd. Inmiddels moeten studenten zich ook inschrijven voor eindproducten van vakken die géén tentamens hebben, waarbij je bijvoorbeeld een verslag of een stuk software moet leveren.

En het systeem staat al klaar om je ook in te schrijven voor huiswerkopgaven en andere losse onderdelen van een vak. Bij dit laatste geval zou je als docent een jaar van tevoren al alle inleverdata moeten vastleggen, waarmee je alle flexibiliteit uit het onderwijs haalt.

Gelukkig werkt LIACS aan deze nieuwste variant nog niet mee. Maar hoe lang gaat het duren voordat we ook daartoe worden gedwongen? En waar was het ook al weer goed voor? Naast de eerder genoemde stoeltjes wordt ook studeerbaarheid wel opgevoerd als reden: het is zo handig als studenten hun onderwijs, deadlines en tentamens goed in hun agenda hebben staan. Ja, maar niet zo handig als ze geen tentamen kunnen doen terwijl ze er inhoudelijk wel klaar voor zijn.

Een ander argument dat vaak klinkt, is 'harmonisatie'. Bij andere faculteiten wordt het inschrijfsysteem ook gebruikt. En bij de Faculty of Governance and Global Affairs werkt het goed, zegt de rector. Maar de ene faculteit is de andere niet, de ene opleiding is de andere niet, het ene vak is het andere niet, de ene toetsvorm is de andere niet. Waarom moeten we dan allemaal in dezelfde mal geperst worden? Deze onzin moet stoppen!

Op 30 januari verscheen in het *AD* een artikel dat te trefend is om te negeren. Het ging over de gemeente Utrecht, waar het aantal ambtenaren in vijf jaar tijd met 37,8 procent was gestegen. Volgens het stadsbestuur was die uitbreiding hard nodig.

Emeritus hoogleraar Jos Blank (gespecialiseerd in productiviteit van de publieke sector) plaatste daar deze kanttekening bij: 'Als ik kijk naar de Rijksoverheid, dan zijn we een punt aangekomen waar de extra aangenomen mensen niet alleen weinig bijdragen aan de kwaliteit, maar zelfs collega's in de weg zitten die verantwoordelijk zijn voor het primaire proces. Daar bedoel ik mee: die ambtenaren zitten natuurlijk niet de hele dag te niksen. Ze willen zich nuttig maken en gaan dan protocollen en richtlijnen bedenken en dat leidt tot extra overhead.'

De universiteiten in Nederland moeten bezuinigen. Zo ook onze Leidse universiteit. Ik heb wel een idee waarop dat kan gebeuren.

Rudy van Vliet is docent informatica bij het Leiden Institute of Advanced Computer Science (LIACS)

MARETJES

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leiden-univ.nl uiterlijk 1/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van €4,50 te boven gaan

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbege-**

leiding op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord, basisonderwijs**, 11 leerlingen. Groep 4 t/m 8. **Voortgezet onderwijs:** *Engels, 3 mbo. *Nederlands, brugklas mavo-havo. *Nederlands, 4 havo. *Engels, 3 havo. *Wiskunde, 3 vmbo kader. **Leiden-Zuid**, *5 leerlingen basisonderwijs. *Ook hulp gevraagd bij organisatie van de bijles, één of twee middagen per week. Onderwijswinkel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-

5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi-commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. btw voor elke vijftiendertig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van *Mare* opgeven bij Bureau van Vliet B.V., Wateringweg 129, 2031 EG Haarlem, [+31 (0)23 5744745, info@bureauvanvliet.com

‘Er gaat geen artikel de deur uit voordat de ander ernaar gekeken heeft’

Zingende harten

Vrijdag is het Valentijnsdag. Hoe zit met de liefde tussen docenten? Bij de faculteit Geesteswetenschappen zitten twee stellen al sinds hun studententijd samen in één koor. ‘Als je samen zingt, kun je niet anders dan verliefd worden.’

DOOR MARIEKE NOLTEN

‘Veni alla finestra!’ Het is 23 juli 1991 als Olga van Marion (universitair docent Nederlandse taal en cultuur) na allop van haar dertigste verjaardag iemand op straat hoort zingen. ‘Kom naar je raam, liefje!’ Als de universitair docent Nederlandse taal en cultuur aan dat verzoek gehoor geeft, ziet ze Ton van der Wouden (onderzoeker linguïstiek en taalvariatie) onder haar raam staan. Van Marion: ‘Ik woonde aan de Oude Rijn in een grote studentenkamer en er kwamen veel mensen feestvieren. Ton en ik hadden al jaren om elkaar heen lopen draaien. ‘s Nachts gingen de gasten weg, en toen hoorde ik opeens een serenade. Ton stond midden op straat Mozart te zingen. Ik heb hem binnengelaten en hij is nooit meer weggegaan.’ 34 jaar later zijn ze nog steeds samen. ‘Never a dull moment’, zegt Van der Wouden. ‘Olga is iemand met wie je, volgens het Duitse gezegde, paarden kan stelen.’ Tijdens hun Leidse studententijd vonden Van der Wouden en Van Marion niet alleen liefde voor de muziek en de literatuur bij studentenkamerkoor ‘Het Zingend Hart’, maar ook voor elkaar. Ze zijn niet de enigen. Zeven jaar eerder was het al raak bij hun studievrienden Laetitia Smit (coördinator Hovo, Studium Generale en

siteit, grotendeels bij dezelfde faculteit. Dat is soms best ingewikkeld. ‘Ik moet niet aan jouw literatuurvakken komen’, zegt taalkundige Van der Wouden tegen Van Marion. ‘Ton legt graag uit’, vult ze aan. ‘Wij moeten af en toe paaltjes zetten.’ Maar ze lezen wel altijd elkaars stukken: ‘Er gaat geen artikel de deur uit voordat de ander ernaar gekeken heeft.’ De andere twee zijn niet direct betrokken bij elkaars werk, maar soms leidt het toch tot verrassende samenwerkingen, zegt De Jong. ‘Ik heb veel van Titia geleerd. Zij is meer van de beelden en ik van de taal. We hebben ook samen een boek geschreven over beeldtaal. Meestal betekent dat voor academici het einde van een relatie, maar bij ons heeft het boek inmiddels een vierde herziening gehad.’ Het viertal heeft inmiddels meerdere vakanties ondernomen, spreekt vaak af en zingt samen. Hun eerste ontmoeting gaat echter veel verder terug, namelijk naar het begin van de jaren tachtig in het universiteitstheater van het Lipsius, momenteel de grote collegezaal 0.19. ‘Het LAK bood een stemvormingscursus aan. Die was zo leuk en we vonden elkaar zo gezellig, dat er behoefte ontstond om een studentenzangkoor op te richten’, vertelt Van Marion. Het resultaat is studentenkamerkoor ‘Het Zingend Hart’, een knipoog naar de gelijknamige dichtbundel van

LAK-cursussen) en Jaap de Jong (hoogleraar journalistiek) die in hetzelfde studentenhuis kwamen te wonen. De Jong: ‘Ze zou alleen komen als de kamer groter was dan haar toenmalige kamer. Ik had al een beetje zweet in de handen, want ik zag haar al een tijdje zitten. Toen ze ging meten was de kamer precies even groot, uiteindelijk kwam ze toch.’

Na een half jaar hadden ze een relatie. ‘Ik had het aan het begin wel een beetje benauwd’, blikt Smit terug. ‘Als het uitging dan zou ik weer moeten verhuizen.’ Uiteindelijk ging alles goed en zijn ze ondertussen 36 jaar getrouwd.

De Jong, Van Marion en Van der Wouden studeerden alle drie Nederlands, Smit kunstgeschiedenis. Inmiddels werken ze allemaal op de universiteit, grotendeels bij dezelfde faculteit. Dat is soms best ingewikkeld. ‘Ik moet niet aan jouw literatuurvakken komen’, zegt taalkundige Van der Wouden tegen Van Marion. ‘Ton legt graag uit’, vult ze aan. ‘Wij moeten af en toe paaltjes zetten.’ Maar ze lezen wel altijd elkaars stukken: ‘Er gaat geen artikel de deur uit voordat de ander ernaar gekeken heeft.’

De andere twee zijn niet direct betrokken bij elkaars werk, maar soms leidt het toch tot verrassende samenwerkingen, zegt De Jong. ‘Ik heb veel van Titia geleerd. Zij is meer van de beelden en ik van de taal. We hebben ook samen een boek geschreven over beeldtaal. Meestal betekent dat voor academici het einde van een relatie, maar bij ons heeft het boek inmiddels een vierde herziening gehad.’ Het viertal heeft inmiddels meerdere vakanties ondernomen, spreekt vaak af en zingt samen. Hun eerste ontmoeting gaat echter veel verder terug, namelijk naar het begin van de jaren tachtig in het universiteitstheater van het Lipsius, momenteel de grote collegezaal 0.19. ‘Het LAK bood een stemvormingscursus aan. Die was zo leuk en we vonden elkaar zo gezellig, dat er behoefte ontstond om een studentenzangkoor op te richten’, vertelt Van Marion. Het resultaat is studentenkamerkoor ‘Het Zingend Hart’, een knipoog naar de gelijknamige dichtbundel van

Gerard Reve. De Jong: ‘Als wetenschappers zijn we altijd te veel met ons hoofd bezig, dus de liefde voor elkaar moest gezongen worden. Gerard Reve was op dat moment gastschrijver in Leiden en wij waren fan van hem en zijn teksten. Hij zag overal ironie in en dat paste wel bij ons.’ Het kamerkoor heeft succes. De groep zingt in binnen- en buitenland, van Maastricht tot Engeland en Portugal. ‘Het bestaat al bijna veertig jaar’, vertelt De Jong. ‘Op 12 februari gaven we nog een Valentijnsconcert.’

Het is niet gek dat tijdens hun studententijd ook relaties beginnen op te bloeien. De intensieve voorbereidingen en tournees, de weekenden die samen worden doorgebracht en de kleinere kwartetjes, trio’s en kwintetten brengen de studenten nader, al wilden de relaties van de verschillende koorleden aan het begin nog weleens wisselen. ‘Je kunt niet anders dan verliefd worden’, aldus Van Marion. Van der Wouden: ‘Je stem zit vlak bij je emoties. Als je zingt moet je je openstellen en dan zijn er mensen die heel mooi kunnen zingen en bij je binnenkomen.’ De Jong: ‘Het koor is een heel gevaarlijk gezelschapsspel. Zeven stellen zijn er ontstaan. Mijn levensgeluk hangt af van het LAK, zou je kunnen stellen. Ik ben echt voor Titia’s stem gevallen. Als ze zingt is ze een heel leuk, warm en lief persoon. Daarnaast gelukkig ook.’

Schertsend: ‘Het is misschien wel gevaarlijk om door te gaan met die muziekcursussen van het LAK. Heel veel mensen lopen het risico om een relatie daar te vinden, die dan ook nog tot in de eeuwigheid duurt. De universiteit zou zeker moeten bezuinigen op die cursussen vanwege al die liefdesperikelen.’ Van Marion lacht: ‘Maar de regering wil dat er meer baby’s komen.’ Bij Het Zingend Hart zijn de eerste koorbaby’s in ieder geval al afgestudeerd. Op serieuze toon vervolgt De Jong zijn verhaal. Inmiddels zijn er al bezuinigingen op de openstellingen van het Lipsiusgebouw op de zondagen, de zaterdagavonden volgen waarschijnlijk over een half jaar. Dat betekent dat musicerende studenten en andere creatievelingen elders hun heil moeten zoeken. ‘Het Lipsius is toch één van de mooiste universiteitsgebouwen, dat nu met honderd procent zekerheid wordt gesloopt. Maar daarmee sloop je ook het culturele hart van de universiteit. Het is de vraag wat daarvan terugkomt’, Van Marion: ‘Daar maken wij ons ernstig zorgen om.’ De Jong: ‘Wij zijn namelijk het levende bewijs hoe leuk en waardevol zingen en muziek kunnen zijn.’

Genezen zonder beter te worden

Lisanne van Aert en Lotte Lola Vermeer wilden een heldenverhaal vertolken over hun chronische ziektes. Daarom beklommen ze een besneeuwde berg, in bikini en op blote voeten. ‘Niet wij, maar jullie zijn het fucking probleem.’

DOOR ELSE VAN DER STEEG
FOTO ELODIE VREEBURG

‘T’oen ik 22 was, kreeg ik de diagnose fibromyalgie, dat ook wel weke-delenreuma wordt genoemd’, zegt Lotte Lola Vermeer. ‘Het is vaak een uitsluitingsdiagnose: ik heb eerst anders was, zoals ms. Het duurde anderhalf jaar voor ze uiteindelijk zeiden: ‘Je hebt fibromyalgie. Dat is iets waar je in principe nooit vanaf komt en waar ook geen remedie voor is.’ ‘Ik heb chronische pijn op meerdere plekken in mijn lichaam. Dat zorgt voor vermoeidheid en concentratieproblemen en dat neemt mentaal natuurlijk veel ruimte in. In het begin was dat heel ingewikkeld om mee om te gaan. De studententijd is het moment waarop de meeste mensen roofofbouw plegen op hun lijf door nachtenlang in cafés te hangen en de volgende ochtend weer in de schoolbanken te zitten. ‘Die roofofbouw gebeurde bij mij sowieso de hele dag. Het was heel pittig: er is geen uitzicht op genezing, en ik kreeg geen hulp vanuit de medische wereld. Er bestaan pijnklinieken, maar toen ik daarheen wilde, was er geen plek. Ik moest op eigen houtje uitzoeken hoe ermee te leven en hoe mijn leven in te richten, zodat ik zo min mogelijk pijn had en zo veel mogelijk kon blijven doen.’ ‘Ik kreeg de huidziekte psoriasis op mijn zevende’, zegt Lisanne van Aert. ‘Dat zijn rode, schilferige plekken verspreid over je lichaam. Het heeft enorme impact op mijn zelfbeeld. Het is niet leuk als je lichaam er van jongs af aan anders uitziet dan dat van je klasgenootjes. Je wil als kind niet anders zijn. Je kan je voorstellen dat het invloed heeft op hoe je jezelf seksueel ervaart en of je jezelf aantrekkelijk vindt. Het heeft me meer bepaald dan ik dacht. ‘Ik heb van alles geprobeerd: lichttherapie, teershampoo. Ik slikte ook zware medicatie, maar daar ben ik vijf jaar geleden mee gestopt. Ik had geen zin meer om vaak naar de dokter te moeten om bloed te prikken en me telkens uit te kleden voor de dermatoloog. Ik koos ervoor mijn lijf gewoon te laten doen wat het wil. Dat betekent dat ik nu meer vlekken heb dan ooit, maar ik kan er best oké mee dealen.’ De actrices wilden samen theater maken over hun ziektes, maar niet door ‘op het podium onze medische trauma’s op te lepelen’, zegt Van Aert. ‘Ziek zijn op zich is al niet leuk,

dus waarom zouden we onszelf ook nog op die manier gaan kastijden?’ Vermeer: ‘We wilden zo min mogelijk uitweiden over diagnoses en trajecten. Er is genoeg om boos op te zijn in de medische wereld, maar we hadden geen zin om dat avond aan avond te delen op een toneel. Dus besloten we op moderne bedevaart te gaan. Zo konden we er een soort heldenverhaal van maken, in plaats van een slachtofferschap of lijdensweg.’ Het duo trok naar Polen, midden in de winter, in een huisje in

‘Voor de laatste beklimming op blote voeten en in bikini maakten we een sneeuwengel’

het bos. Buiten lag sneeuw, en vijf dagen lang werden ze voorbereid om op de zesde dag in bikini een berg te beklimmen. Vermeer: ‘We dachten, dat is theateraal gezien wel erg vet. Maar het was zo intens, dat hadden we vooraf niet zien aankomen.’ Ze herinnert zich de eerste keer dat ze op blote voeten door het bos naar een waterval liepen. ‘Vreselijk. Echt vreselijk. We moesten eerst over een grindpad en daarna over een half bevroren veld. Kou is voor mij een kleine hel. De zomer is een betere periode voor mijn lijf.’ Maar het wende snel, merkten ze. Confrontrender waren de dagelijkse ademhalingsoefeningen en meditaties. Van Aert: ‘Het zorgt ervoor dat je in een soort *trips* terecht komt. Ik zie mezelf als een nuchter persoon, maar op dag drie had ik al visioenen. Ik heb mezelf heel veel gezien op de leeftijd dat ik ziek werd.’ Uiteindelijk lukt het ze allebei om de drie uur durende tocht

de berg op te maken, in bikini en op blote voeten. Van Aert: ‘Voor de laatste beklimming maakten we allemaal nog een sneeuwengel.’

In hun voorstelling *De berg, de hoop, de zoi* (inclusief sneeuwmachine) beantwoorden ze de vraag: wat betekent genezing, als je weet dat je niet meer beter wordt?

Van Aert: ‘Ik probeer mijn lichaam niet meer te zien als een probleem dat moet worden opgelost. Niet binnen de norm passen heeft ook een bepaalde vrijheid. Het wordt pas een probleem als mensen er opmerkingen over maken of als je nergens jouw lichaam terugziet op televisie en je het gevoel krijgt dat iedereen mooi, glad en knap moet zijn. In de voorstelling komt er steeds meer woede los: niet ik, maar jullie zijn het fucking probleem en daardoor heb ik allemaal issues gekregen.’

Vermeer: ‘Ik ben niet meer op zoek naar genezing. Ik heb een deal gemaakt met mijn lichaam: dit is het en zo gaan we het doen. Het lastigste is dat je helemaal niets ziet aan mij. Ik ben echt op mezelf aangewezen om mijn agenda onder controle te houden, niet te veel te willen, genoeg rust in te bouwen. Mensen vergeten vaak dat er bij mij iets aan de hand is, omdat ik ook heel veel wel kan. Het is best wel vermoeiend om altijd te moeten zorgen dat anderen niet te veel van me eisen, en ik zelf ook niet.’

Van Aert: ‘Die impact willen we voelbaar maken. Mensen vinden dit een moeilijk onderwerp om over te praten, want het is geen afgerond verhaal. Het is niet: “Ik ging naar de dokter en kreeg een pil, en nu ben ik weer beter.” Ik hoop vooral dat mensen inzien dat ziekte niet een privéprobleem is.’ Vermeer: ‘Ik verwonder me erover dat daar maatschappelijk nog zo weinig over gepraat wordt. Sommige mensen kunnen niet van negen tot vijf werken, ze moeten even gaan liggen om uit te rusten. Wie daar zelf geen last van heeft, ziet dat niet. Dat is een strijd die nog gevoerd moet worden.’

Lisanne van Aert en Lotte Lola Vermeer. *De berg, de hoop, de zoi*. Een muzikaal reisverslag over chronisch ziek zijn. Theater Ins Blau, 18 februari, 20.30, €19,00, Student/CJP €12,50. Theater aan het Spui, Den Haag, 8 maart, 15:00

COLOFON

Mare: Rapenburg 38, 2311 EX Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl of weekbladmare@protonmail.com
Website mareonline.nl
Twitter @weekbladmare
Mastodon @weekbladmare@mastodon.online
Bluesky @mareonline.nl
Instagram @weekbladmare
Facebook: Leids Universitair Weekblad Mare
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 5.000

Hoofdreductie:
Frank Provoost
frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie:
Vincent Bongers
vbongers@mare.leidenuniv.nl
Marcieëlle van der Kraan
m.w.s.van.der.kraan@mare.leidenuniv.nl
Sebastiaan van Loosbroek
s.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Mark Reid
m.a.reid@mare.leidenuniv.nl
Else van der Steeg
e.h.van.der.steeg@mare.leidenuniv.nl
Marieke Noltén (stagiair)
Andrew Vanderleek (stagiair)

Medewerkers:
Emiel Beinema | Lente van den Berg | Remco Breuker | Lisa Boshuizen | Josette Daemen | Lorenzo Gerritsen | Mathijs de Jong | Pol Koopman | Henrik Laban | Zahra Menguellati

Art direction en vormgeving:
Marcel van den Berg, Joostmarcellis.nl

Fotografie:
Taco van der Eb | Marc de Haan

Illustraties:
Bas van der Schot | Silas.nl

Drukwerk: Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk

Advertenties:
Bureau van Vliet B.V., Wateringweg 129,
2031 EG Haarlem, Telefoon 023 - 571 47 45
E-mail sales@bureauvanvliet.com
bureauvanvliet.com/advertentie/Weekblad

Redactieraad:
Kutsal Yesilkagit (voorzitter) | Frank Israel (vice-voorzitter) | Alexander Pleijter (secretaris) | Willem van der Does | Annemarie Drahmman | Nour Eldin Emara | Rosanne Hertzberger | Zoë van Litsenburg | Marten Jesse Pot | Hermelijn Smits

CULTUUR

Gered door een reggaeton-ster

Cabaretier Rachid Larouz vertelt in zijn nieuwe voorstelling over zijn cokever-slaving, verlies en opnieuw beginnen. 'Lachen om je eigen pijn werkt helend.'

DOOR MARCIËLLE VAN DER KRAAN
FOTO JIMMY JAMES

In de coronatijd zat Rachid Larouz (47) high op de bank naar een Netflixdocumentaire over Nicky Jam te kijken. Hij werd gegrepen door wat hij zag. De film vertelt het verhaal van een Amerikaanse reggaeton-artiest die na zijn drugs- en alcoholverleden weer gemaakt lijkt te zijn voor het succes. 'Zodra hij stopte met gebruiken, ging alles in zijn leven beter', vertelt de cabaretier, die op 19 februari zijn nieuwe voorstelling *De doorstart van Rachid* in Leiden speelt. 'Ik dacht: dat kan ik nooit bereiken. Daardoor werd ik alleen maar depressiever.' In een roes besluit Larouz die avond naar buiten te gaan. Plots ziet hij een man op straat, hij moet even met de ogen knipperen om te controleren of hij niet hallucineert. 'Ik kom gewoon Nicky Jam tegen in Amsterdam. Die was toch net nog bij mij thuis?' De zanger vroeg Larouz - die in die periode als taxichauffeur in Amsterdam werkte om de huur te betalen - waar hij keelmedicijnen voor zijn zieke vriendin kon kopen. De cabaretier biedt hem een ritje aan en zo belandt een van de grootste namen van de Latijnse muziekindustrie bij hem op de achterbank. De twee raken aan de praat en er is meteen een klik. Larouz laat YouTube-filmpjes zien waarin hij de rol van de zoon van Achmed de slager vertolkt bij het televisieprogramma *Raymann is Laat* en van zijn optredens in The Comedy Factory. 'Je bent komiek en je rijdt taxi?', vroeg de Amerikaanse zanger vol ongeloof, die op een filmpje met Craig David na, geen van Larouz' optredens kon verstaan.

'Dat kom hij niet met elkaar rijmen', vertelt Larouz. 'Hij had wel door dat er iets met mij aan de hand was. Op een gegeven moment keek hij me aan en zei: "You're a good guy." Dat heeft wel heel veel indruk gemaakt. Het voelde alsof hij zei: "Het komt wel goed met jou."'

Binnen een week belt Larouz de huisarts. 'Ik wilde niet langer leven zo. De meeste mensen worden meegesleurd door hun vriendin, vader of moeder, maar dit was mijn eigen beslissing. Daardoor zag mijn huisarts dat ik er ook echt vanaf wilde. Binnen twee maanden zat ik in de afkickkliniek.' In 2008 kreeg hij voor het eerst cocaïne aangeboden. 'Dat vond ik wel lekker en ik gebruikte steeds vaker na een show. Na verloop van tijd ging ik ook gebruiken als ik alleen was en niet lekker in mijn vel zat. Ik wist ergens in mijn achterhoofd wel dat het niet goed met me ging, maar dat heb ik zo lang mogelijk geprobeerd te ontkennen, want ik schaamde me er enorm voor.' Eind maart is hij - na bijna vijftien jaar lang snuiven, roken en drinken - vijf jaar helemaal clean. 'Ik heb me nog nooit zo goed gevoeld als nu. Ik doe weer veel meer dan vroeger, kom veel meer buiten, ben veel blijer. Ik heb dingen verwerkt en afgesloten.'

Toen Larouz eindelijk zijn verslavingen achter zich kon laten, begon pas de echte strijd: het herstellen van de gebroken

banden en het terugwinnen van het vertrouwen van zijn dierbaren. 'Veel mensen hadden afstand van me genomen. Ik had geen contact meer met mijn zoon, met mijn vader, met vrienden. Het is zwaar om te zien dat iemand van wie je houdt verslaafd is. Ik probeerde het geheim te houden, maar iedereen wist wat er speelde. Behalve ik.'

Door erover te praten, lukte het hem zijn relaties te herstellen. 'Dat zag ik ook bij Nicky Jam op Netflix: die vertelde echt open en eerlijk over zijn verslaving. Dus dat heb ik ook gedaan en daarvoor heb ik alles teruggekregen wat ik ooit kwijt ben geraakt.' *De doorstart van Rachid* is zijn eerste grote theatershow sinds zijn comeback. Hierin vertelt de komiek, die op zijn vijftiende vanuit Marokko naar Leiden kwam, voor het eerst zijn persoonlijke verhaal. 'Toen ik bezig was met het schrijven van deze show, was dat in eerste instantie heel confronterend. Je herleeft die pijn steeds weer. Maar naarmate ik meer over mezelf vertel, is het ook een soort therapie geworden. Lachen om je eigen pijn werkt helend. En geloof mij: je kunt héél veel grappen maken over verslaving.'

Voor Larouz is het daarom belangrijk zijn verhaal te delen. 'Bij een van mijn voorstellingen zat een stel vooraan in de zaal. Aan de man zag ik meteen: die is verslaafd. Op een later moment in de show zag ik tranen in zijn ogen. En mijn verhaal had de vrouw naast hem ook zichtbaar geraakt. Mensen aan het lachen maken, kan iedereen. Maar mensen raken is echt iets heel anders. Vroeger wilde ik alleen scoren met snelle grappen, maar nu wil ik mensen kunnen raken. Niet door zielig te doen, want ik ben niet zielig. Maar wel door de realiteit te delen.'

Ondanks zijn verslaving ging het werk als stand-upcomedian gewoon door. 'Mijn optredens leden er natuurlijk enorm onder. Ik bereidde me helemaal niet voor en nacht alleen maar: snel m'n riedeltje afwerken en daarna snel weer aan de drugs. Ik blies de tent eraf, maar op een gegeven moment was ik niet meer creatief en gebruikte steeds dezelfde grappen. Ik stond niet meer te genieten, want vanbinnen was ik kapot. Dat merkt het publiek ook.'

Als hij nu met iemand voor zijn shows afspreekt, doet hij dat alleen met mensen van wie hij energie krijgt. 'En ik kom nu voor het eerst ook op tijd, nog eerder dan de rest', lacht hij. Of hij de drugs nog weleens mist? 'Zeker niet', antwoordt hij. 'In al die jaren heb ik het maar 10 procent van de tijd echt naar m'n zin gehad en de rest was alleen maar ellende. Soms lag ik twintig tot dertig uur in mijn bed. Ik had geen routine en was gewoon heel ongelukkig in die tijd. Dat wil ik nooit meer.'

Larouz is heel actief. Hij wil nog een boek schrijven, is binnenkort in de film *De Tatta's 3* als politieagent te zien, heeft Comedy Club Diemen opgericht en zijn tweede show ligt zelfs al op de plank.'

De voorstelling die ik nu speel, gaat over hoe ik ben opgekrab-beld. De tweede is een stuk heftiger. Daarin vertel ik hoe ik aan de drugs raakte en afgleed. Mijn publiek is gewend dat ik altijd vrolijk ben en dan kan je niet meteen met iets heel zwaars aan komen zetten. Dus eerst wil ik ze weer voor me winnen en dan gaan we pas echt de diepte in.'

Larouz hoopt met zijn comebackshow weer zijn intrede in grotere theaters te doen. 'Het is echt mijn droom - zoals bij iedere cabaretier - om ooit in Carré te staan. Ik zou ook nog wel graag een eigen tv-programma willen, en willen meedoen aan *Expeditie Robinson*. Ik wil nog zoveel. Mij zul je zien optreden tot ik dood neerval.'

En als alle dromen werkelijkheid zijn geworden? 'Dan bel ik Nicky Jam, zodat ik hem kan vertellen wat die taxirit voor mij heeft betekend.'

Rachid Larouz. *De doorstart van Rachid* Theater Ins Blau, woensdag 19 februari, 20:30 uur. Ticketprijs 19 euro, voor CJP en studenten 12,50.

Schrijf je nu
in met de QR code

Waarom bridge leren?

- ♣ Bridge is een uitdagende denksport
No luck but skill!
- ♦ Bridge is een teamsport
Je speelt met een (vaste) partner
- ♥ Bridge is gezellig
Altijd onder het genot van een biertje
- ♠ Bridge is verslavend
Als je eenmaal begint...

Gratis bier
en beginnerscursus!

Wat bieden wij?

- ♣ Drie niveaus cursussen
kickstart, verdieping en gevorderde cursussen (alle drie gratis)
- ♦ Spelen op diverse niveaus
van gezelligheidsbridger tot kampioen
- ♥ Deelname aan diverse toernooien
van kroegentocht tot NK studentenbridge, NK jeugdbridge en meer
- ♠ Diverse bridgereizen en uitstapjes
van weekendje weg tot een zomertrip naar een internationaal bridgefestival

‘Je rijdt in één dag naar een land in oorlog’

DOOR EMIEL BEINEMA
FOTO MARC DE HAAN

Hoe belandt de voorzitter van Asopos opeens in Oekraïne?

‘Bij mijn allereerste wedstrijd als bestuurslid las ik in een groepsapp over het project *Boten voor Odesa*. Het was betrekkelijk vaag, maar er stond een telefoonnummer bij voor als je vragen had. Ik heb direct gebeld en sprak Gert Jan, een van de aanjagers. Ik zei: “Ik heb hier wel oren naar, wanneer gaan we?” Drie dagen later stapte ik om vijf uur ’s ochtends bij hem in de botenwagen. ‘Aan het begin van je bestuursjaar hoor je: van alle kansen die je laat schieten, heb je later spijt. Dit leek me bij uitstek zo’n kans waar je vol voor moet gaan.’

Hoe was de reis?

‘We zijn met z’n drieën met de “kleine botenwagen” in één dag naar de Oekra-

inse grens gereden. Daar hebben we overnacht, om de volgende dag samen met de “grote botenwagen” de grens over te steken. Als *humanitarian aid convoy* mochten wij de kilometerslange rij overslaan, maar daar hadden ze alleen een weegschaal voor vrachtwagens. Toen moesten we twee uur over een landweggetje naar de volgende grenspost rijden, waar het uiteindelijk wel gelukt is.

‘Voorbij de grens werd de weg echt België tot de macht twintig: meer gat dan weg en totaal onverlicht. We hebben de boten extra goed vastgebonden. Ze bleven gelukkig allemaal vastzitten. Rond middernacht kwamen we aan in Lviv, twaalf uur later dan afgesproken. Toch werden we heel hartelijk ontvangen door de Oekraïners van de roeiver-

eniging die de boten kregen. Ze hadden eten voor ons en dat was heel gezellig. Zij spraken echt geen woord Engels en wij geen Oekraïens, dus iedereen zat zinnestjes in te voeren in Google Translate.’

Maakte je je zorgen over je veiligheid?

‘Toen ik mijn moeder vertelde dat ik naar Oekraïne zou rijden, vroeg ze of ik daarvoor een reisverzekering kon afsluiten. Toen ik antwoordde van niet was haar reactie: “Nou, dan moet je geen bom op je hoofd krijgen.” Maar goed, dan heeft een reisverzekering ook geen zin meer.

‘Vanuit Odesa waar de boten uiteindelijk terecht kwamen, kregen we filmpjes doorgestuurd van grote explosies. In Lviv ging wel de hele tijd het luchtalarm af, maar om ons heen ging iedereen gewoon door met z’n dag. Er vallen daar nauwelijks bommen. Ik denk dat de kans op een verkeersongeluk groter was. Ik weet niet of dat helemaal klopt, maar mensen zijn toch kuddedieren. Als iedereen rustig zijn broodje blijft eten, waarom zou ik me dan drukmaken?’

Wat heeft de meeste indruk op je gemaakt?

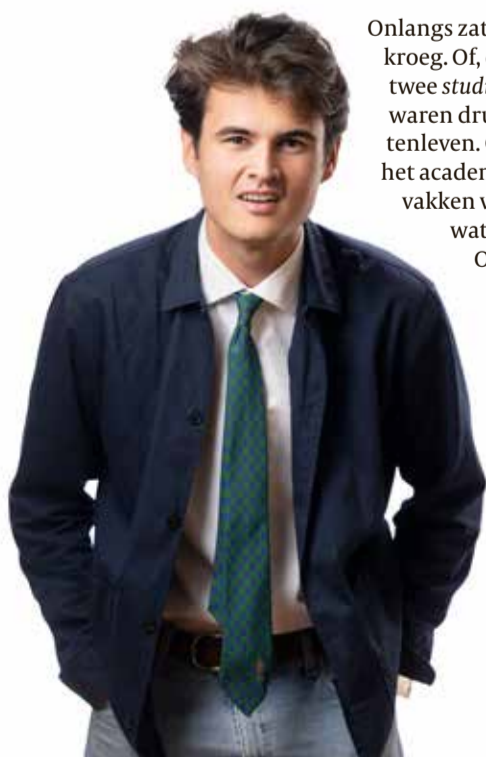
‘Je kunt mensen laten zien dat ze niet worden vergeten. Het is natuurlijk een leuk avontuur en een goed verhaal, maar de menselijke kant is het meest waardevol. De focus in Nederland ligt heel erg op de oorlog, terwijl veel mensen er gewoon hun leven proberen te leiden. Zoals in elk conflict delven de normale mensen het onderspit, zowel in aandacht als in het conflict zelf.

‘Je krijgt meer waardering voor hoe goed we het in Nederland hebben. Het is helemaal niet zo vanzelfsprekend dat er hier geen conflicten zijn. Je kunt in één dag naar een land in oorlog rijden. Daardoor realiseer je je ineens hoe dichtbij het is.’

Meer informatie over de actie op botenvoorodesa.nl

COLUMN | MATHIJS DE JONG

Waarom we slechts {insert: zelfstandig naamwoord}-genootje zijn

Onlangs zat ik met twee vrienden in een Leidse kroeg. Of, eigenlijk moet ik zeggen: ik zat met twee *studiegenootjes* in een Leidse kroeg. We waren druk aan het babbelen over het studentenleven. Over de aan- en afwezigheid van het academische gehalte van de verschillende vakken van onze master (*what else?!*). Over wat we dat weekend zouden gaan doen. Over andere mensen, hoofdzakelijk roddelpraat. Op een gegeven moment ontstond er een discussie over de vraag of persoon x nu een huisgenootje van persoon y was, of toch een clubgenootje. En toen mijn twee studiemakers

deze inmiddels verhitte discussie voerden, viel mij op dat zij al die tijd al gesproken hadden in termen van ‘{insert: zelfstandig naamwoord}-genootjes’.

Huisgenootjes, dispuutgenootjes, studiegenootjes, clubgenootjes, enz. Uiteraard alles in verkleinde vorm.

Het bevreedde mij ineens. Wellicht dat het enkel kwam door het zoveelste biertje op een lege maag die eigenlijk al lang met avondeten gevuld had moeten worden, maar plots vroeg ik mij af 1) of het uitmaakte of persoon x nu een huis- of clubgenootje van persoon y was en 2) waarom we überhaupt spreken in termen van ‘genoten’ en niet, zoals Amerikanen dat doen wanneer je ze slechts één keer gesproken hebben, in termen van vrienden, *friends!* Toen dacht ik er nog eens goed over na. De reden

dat wij studenten in termen van ‘genoten’ of ‘genootjes’ spreken, is denk ik omdat het studentenleven inherent gefragmenteerd is. Daar waar je je middelbare schoolvrienden – die nu gek genoeg niet ‘vroegergenootjes’ maar ‘vvtjes’ heten – vroeger overal zag,

ook buiten school, zie je je studiegenootjes over het algemeen enkel bij je studie, je dispuutgenootjes vooral op dispuutavonden en je huisgenootjes in elk geval bij het wekelijkse huiseten.

Deze verschillende mensen blijven over het algemeen strikt van elkaar gescheiden. Mijn studiemakers met wie ik samen in de kroeg zat, hebben geen flauw idee wie mijn huisgenoten zijn, die op hun beurt geen flauw idee hebben met wie ik op dispuutvakantie ga.

Ergens is dat natuurlijk jammer. Ik heb vaak gedacht dat huisgenootje x het goed zou kunnen vinden met studiegenootje y. Maar ergens is het ook realistisch: we zien onszelf graag als één persoon, met één bepaalde voorkeur, met één bepaalde mening, terwijl onze identiteit in werkelijkheid fundamenteel gefragmenteerd is. Al die verschillende genootjes die elkaar vaker niet dan wel ontmoeten, maken dat ik mij bij mijn studiegenootjes kan presenteren als erudiet en eloquent, bij mijn huisgenootjes als aimabel en loyaal en bij mijn dispuutjesgenootjes als wild en ludiek. Terwijl ik in werkelijkheid natuurlijk niets van dat alles ben.

Mathijs de Jong studeert rechten

‘Mijn studiemakers hebben geen flauw idee wie mijn huis- of dispuutgenoten zijn’